ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Վիեննա, 27 Յունիս 1890:

Այս ամսուան մէջ Եւրոպայի ընդհանուր քաղաքականութեան համար շատ կարեւոր քանակցութիւնք եւ որոշմունք եղան Աւստրիոյ-Հունգարիոյ եւ Գերմանիոյ խորհրդանոցաց մէջ: Երկու պետութիւնք եւս, որ անխախտ նիզակակցութեամբ մը կապուած են իրարու հետ եւ պիտի պաշտպանեն զիրար որեւէ թշնամիոյ դէմ, անհրաժեշտ կը համարին իրենց զինուորական զօրութիւնը բազմացընել, որպէս զի Եւրոպայի վատառողջ խաղաղական վիճակը գոնէ չվրդովի. վասն զի եւ ոչ մի ծանրագլուխ քաղաքագէտ կը համարձակի այժմեան տիեզերական պատերազմի մը սոսկալի հետեւութեանց ընկճող բեռն իւր խղճին վրայ բեռնաւորել եւ ազգաց անուանի անիծից ենթարկուիլ:

Համառօտիւ յառաջ բերենք երկու պետութեանց խորհրդանոցաց քանակցութեանց կարեւոր կէտերը:

Աւստրիոյ-Հունգարիոյ խորհրդանոցաց պատգամաւորութիւնները Յունիսի սկիզբը գումարեցան ի Պուտապէշտ: Երկուց պատգամաւորութեանց գահերէցներն ընտրուելէն ետքը՝ Փրանկիսկոս Յովսէփ Կայսրն պատգամաւորութիւններն ունկնդրութեան ընդունեցաւ, որ առթիւ Եւրոպայի ընդհանուր քաղաքական վիճակին վրայ կարեւոր ճառախօսութիւն մ՚ըրաւ: Թէ Կայսեր ճառախօսութեան եւ թէ Քանտրի Արտաքին գործոց պաշտօնէին՝ պատգամաւորութեանց առջեւ տուած տեղեկութեանց քովանդակութիւնն իրարու քովրովին համաձայն են: Սոյն տեղեկագրին մէջ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէկալ պետութեանց հետ ունեցած քարեկամական յարաբերութեան վրայ խօսելէն ետքը՝ ի մասնաւորի կը յիշատակուի, թէ Պուլկարիա իւր ներքին քարեկարգութիւններուն շատ յառաջացած է եւ օր քան օր ալ կը յառաջանայ, եւ ասոր համար Աւստրիոյ-Հունգարիոյ համակրութիւնը շահած է. իսկ Սերպիոյ նկատմամբ կը յիշատակուի, թէ քարեկամական յարաբերութիւններն այնչափ սերտ չեն, որչափ կը յուսացուէր Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ցուցած մտերմական ու քարեկամական ընթացից համար, եւ այս ոչ թէթ խնամակալութեան ու կառավարութեան ցուցած թշնամական ընթացքէն, այլ աւելի իրենց անտարբեր դիրքէն ի խնդիրս քարեկամական եւ համազգային պարտաւորութեանց:

Քանտրի կոմսին տեղեկագիրն երկու պատգամաւորութեանց եւս ընդհանուր գովասանօքն ընդունուեցաւ: Բայց Պարոն Պաուէր Պատերազմի պաշտօնէին տեղեկագիրն նոյնպիսի դիւրութեամբ չընդունուեցաւ: Որովհետեւ Պարոն Պաուէր իւր տեղեկագրին մէջ յառաջ կը բերէր թէ Եւրոպայի այժմեան խաղաղութիւնը վատառողջ վիճակի մն կը նմանի, որ միայն բազմաթիւ եւ կատարելագոյն զինուց զօրութեամբ կրնայ պահպանուիլ, եւ ի մէջ այլոց կը ծանուցանէր թէ անշուշտ պէտք պիտի ըլլայ պատրաստական զօրաց թիւը բազմացընել. այս ընդհանուր խօսակցութիւնները շատ մը պատգամաւորաց առիթ տուաւ ընդդէմ՚ բողոքելու, թէ ժողովուրդն ալ չի կրնար տրոց ծանր լուծը կրել, եւ թէ ալ աւելի զոհ ընել զինուորական նպատակաց համար՚ երկրին ու ժողովրդոց կարողութենէն վեր է: Երկար քանակցութիւններէ ետեւ՚ վերջապէս կարելի եղաւ համոզել պատգամաւորներն, թէ այս խօսակցութիւնները հիմնական համար չեն, այլ միայն եթէ ի յետին հարկաւորութեան պէտք ըլլայ առանց շատ մեծ ծախուց պիտի ջանացուի պատրաստական զօրաց թիւը բազմացընել:

Այս ծանուցումներէ ետեւ՚ հանդարտեցան ոգիք, եւ Պատերազմի պաշտօնէին պատանջած գումարն ու առաջարկութիւններն ընդունուեցան:

Գրեթէ մի եւ նոյն ժամանակ սկսաւ նաեւ Գերմանիոյ խորհրդանոցին մէջ զի-

digitised by A.R.A.R.@

նուրական նոր կարգաղրութեանց քանակցութիւնը: Գերմանիոյ կայսրն ու կառավարութիւնը ժամանակին վատնգաւոր պարագաները նկատելով՝ պատշաճ տեսած են՝ ամէն դիպուածոց առաջն առնլու համար՝ պատրաստական զօրաց թիւը քաղմացընել: Որովհետեւ սոյն կարգադրութիւններն ի գլուխ հանելու համար միլիոնաւոր մարդի կարօտ էր կառավարութիւնը, սոյն կէտը հակառակորդ կուսակցութեանց համար քար գայթակղութեան եղաւ, եւ գրեթէ վատնգի մէջ էր նոյն քովանդակ առաջարկութիւնը մերժուելու: Երկարատեւ քանակցութիւններէ ետեւ՝ վերջապէս Վինտհորսդ կենտրոնական կաթողիկեայ կուսակցութեան առաջնորդն իւր խորին քաղաքական տեսութեամբը կառավարութեան օգնութեան հասաւ, կազմեց մեծամասնութիւն մը, եւ ընդունուեցան կառավարութեան բոլոր առաջարկութիւններն այնպիսի մեծամասնութեամբ քուէից, որպիսի մեծամասնութեամբ զինուորական առաջարկութիւններն երկար ժամանակէ ի վեր չէին ընդունուած:

Վինտհորսդ իւր սրամտութեամբը տեսաւ, թէ անպատեհ է այսպիսի ծանրակշիռ խնդրոյ ու անհաստատ ժամանակի մը մէջ կառավարութեան ընդդիմանալ, անոր համար քանի մը սրամիտ մեղմական առաջարկութիւններ բրաւ, որով ոչ միայն գրեթէ իւր բոլոր կուսակիցներն՝ այլ եւ հակառակորդներէն շատերը շահեցաւ, եւ բաց ի կառավարութեան առաջարկութիւններէն՝ ընդունուեցան նաեւ իւր բոլոր առաջարկութիւնները մեծագոյն առաւելութեամբ քուէից: Ասով ցուցուցին Վինտհորսդ եւ կաթողիկեայ կուսակցութիւնը, թէ հայրենեաց կարօտութեան ժամանակ պատրաստ են ոչ միայն իրենց ստացուածքը տալ, այլ եւ արիւն եւս թափել, եթէ հայրենեաց պաշտպանութիւնը պահանջէ:

Անշուշտ կաթողիկեայ կուսակցութեան հայրենեաց մատուցած մեծ ծառայութեան համար է, որ լրագրաց մէջ հրատարակուեցաւ, թէ Հունէ կաթողիկեայ պատգամաւորը Պերտութեան Ելեւմտից պաշտօնեայ պիտի անուանուի: Շոյց հրաժարեցաւ եւ Բրուսիոյ Ելեւմտից պաշտօնեայ իրեն տեղը դրուեցաւ Փրանքֆուրտի Մեծ քաղաքապետ Միքուէլ պատգամաւորը:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԵՍԵՆ

ԳՐԱԿԱՆ — Ազաթանգեղոս առ Դէրոգայ ասորի եպիսկոպոսի. 145:

ԼԵԶՈՒՍԱՐԱՆԱԿԱՆ — Հին Պարսկերէն. 150:

ՈՒՂԵԳՐՈՒԹԻՒՆ — Եպաթ մ'ի Տփղիս (Ուղեւորի Ցիշատակարանէն). 152:

ԳԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ — Տր. Յովսէփ Թորոսեան, Հիմնադիր "Թորոսեան Հիմնարկութեան" ի Լեմպէրկ. 156: (Պատկերաւ:)

ԳՐԱԿԱՆ — Փիլոնի եւ Պղատոնի գործոց հայերէն թարգմանութիւնք. 158: — Ազգային հրատարակութիւնք 1889 տարւոյ. 160: — Հայ տպագրութեան երախայրիք մ'ալ. 161: — † Մկրտիչ Սանասարեան. 163:

ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ — Ազգային ժողովրդական առածներ Տրապիզոնի կեանքէն քաղուած. 163:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ — Գարնանաշունչ հողմ. 164: — Մեծբուայնն օր. 164: — Վերերգութիւն. 164: — Մեղբատատութիւն. 164:

ԱՐՈՒԵՍՏԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ — Գիւղատնտեսական Արուեստահանդէս ի Վիեննա. 165: — Հեռագրութիւն Նաւորդաց. 167:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՊՐՈՒՔ — Հարաւային Ափրիկէի առամանդի նոր հանքերն. 168: — Տաճկաստանի առեւտուրն օտարաց հետ. 168: — Աւստրիոյ-Հունգարիոյ առեւտրական դաշնակցութիւնն ընդ Տաճկաստանի. 168: — Պարսկաստանի վաճառականութիւնը. 169: — Մատուտակի առեւտուրն ի Փորը Ասիա. 169: — Գարեջրոյ թրթեայ տակառք. 170:

ԲՈՐՈՒՆԱԿԱՆ

ԱՐԱՐԱՂԱՐՕԹՈՒԹԵՆՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆ ԱՄՆԱՓՈՒՔՐ ՇՀԱՆԵՐՈՒ ԿՐԵՑ. 170:

ՑԱԼԵՒԵՑԵԼՔ

ՆՈՐՈՒԼՈՒՐՔ — Թրթեայ մեղեներ եւ ունելիքներ. 171: — Նաիւաչրնեղեղեան քարացած մը. 171: Փոսարուժական գիւտ մը. 172: — Մամմաթուրք. 172: — Արուեստական աղամանդ. 172:

ՑՆՏԵՍԱԿԱՆ — Հազի եւ հարրուխի դէմ տնային դեղեր. 172: — Ձկան իւղ ամնելու դիւրին եղանակ. 173: — Ժանգահար լուացքներն աղտահան ջրով մաքրել. 173:

ՄԱՆՐԱՊՐՈՒՔ — Ամէնէն մեծ առագաստաւոր նաւը. 173: — Մահ կեռասի կուտը կլուել. 173: — Անցեալ տարւոյ այրած թատրոններն. 173: — Աշխարհքիս ամենամեծ թէատրոնը. 173: — Խօսող պատուհանապատնէք. 173:

ՎԻՇԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՆ ի Նպաստ Ազգային վարժարանաց Վիեննական Մխիթարեան Միաբանութեան. 174:

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ 175:

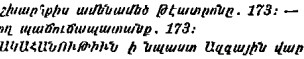

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՂ ՅԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. ՌԱՓԱՅԷԼ Վ. ՊԱՐՈՆՅ

ՎԻԵՆՆԱ · ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

digitised by A.R.A.R.@